

ben. A papirosok ama fajtája ellen, amely nem tükrözi, hanem betakarja, elkendőzi a valóság dolgait. A hasból előrángatott mű-fokozatosság ellen, amelynek ezer és ezer apró részletét, valótlanágát, ferdítését és takargatását egytől-egyig idő és mikroszkóp híján észrevenni nem lehet, de ha aztán egy-egy előbukkan közülük, akkor azt célszerű jómarkosan üstökön ragadni és szerzőjével együtt lomtárba lökni. Ezek a parányi svindlik hajszálereken át úgy szerteágazhatnak egy test, mondjuk testület egészében, mint a baktériumok a maguk láthatatlan útjain az emberi testben. Megérik ezek azt a fáradtságot, hogy a fertőtlenítő gyógyszerek egész légióját felvonultassuk ellenük s hát efféle kinin és omnadin van a csendőrség patikájában bőségben. Ne ugorjunk mi 2 méter magasat, csak egyhuzsat, de azt aztán feltétlen biztonsággal és minden körülmények között. És főleg: ne írjunk soha egyetlen milliméterrel se többet, mint amennyi — igaz.

Óriási tévedés, amit a Pesti Napló április 18-i számában olvasunk. A bürokrácia növekedéséről szól egy cikk s belevisz bennünket csendőröket is a témába. Azt mondja, hogy az örsön két-három csendőr ül az íróasztal mellett s bár egyik-másik nehezen rója a betűket, a jelentések, kimutatások és statisztikák mégis mindennél fontosabbak. Értethető szerinte, hogy nyomozásra, portyázásra kevés idő jut és sajnálkozik, hogy — mint a cikkíró mondja — a világ legjobb altisztai karából szintén bürokratát akarnak csinálni.

Óriási tévedés ez, mert a csendőr nem bürokratizmusból írja azt, amit ír, hanem azért, mert személyesen sem az ügyésznek, sem a főszolgabíróknak, sem a többi hatóságnak nem számolhat be mindarról, amit portyázása és nyomozása közben látott és megállapított. A csendőrség valami ezer parancsnokságra és szervezetre tagozódik — rendeltetésénél fogva —, hát csak természetes, hogy a belső adminisztrációban is az írásbeliség viszi a szót. Ami írás tehát nálunk van, az részint szervezetünkben folyik, részint pedig az őrzéskörökben végzett munkánk beszámolója, gyakorlati eredménye s minden, csak nem bürokrácia. Statisztikát pedig egyáltalán nem csinálnak. Szeretnék látni azt a banküzletet, vagy akármiféle más gazdasági alakulatot, amelyik ilyen szétszórt szervezetben és szerteágazó feladatkörben nálunknál kevesebb írással tudná végezni a dolgát, és még mindig azon töri itt a fejét mindenki, hogyan lehetne csak egy sort is valamiben megtakarítani. Különböznél mi csendőrök ezt tudjuk, az említett lap olvasói viszont ezt a kis portyázást már nem olvassák, nem jut hozzájuk. Éppen ezért hagyjuk a további magyarázkodást, de ennyit mégis célszerű volt leszögezni. Leginkább pedig azért tettük szövé az ügyet, mert újabban mind gyakrabban szerepelünk az újságokban. Hát jó, ehhez is hozzá szokunk, meg ahhoz is, hogy többnyire melléfognak a dolgainknak. Azért nincs hiba: a pusztamérgesi őrsről a hármaskörbe ma éjjelkor éppen úgy elindul a járőr, mintha a cikkíró urak azt írják meg rólunk, akik és amik valóságban vagyunk, de hát honnan is tudhatnák ezt? És még valamit: a csendőr nem rója, hanem írogépen ontja a betűket! Ebben nagyobb különbség van, mint első pillanatra látszik.

Kísértet a cigánysoron.

Írta: KARAP FERENC ny. tiszthelyettes.

Különösebb dolgunk nem volt akkoriban. A község kezdett megnyugodni a háború, forradalom és megszállás zaklatottságai után. Ezért aztán mintha fejbekólintott volna bennünket valaki, oly váratlanul ért hozzánk az a hír, hogy a nyugati cigánytelepen „kísértet“ jár. Még pedig valóságos kísértet, aki szemtelen kopogtatásával a sok cigány lelki nyugalmát annyira megzavarta, hogy azok már az elköltözködés gondolatával foglalkoztak. (Bár mentek volna.)

A sok beszédet aztán megúnta egyszer az őrsparancsnok is. Éppen indulni akart az ügy tisztázására, amikor beállított az őrsre Gargya csendbiztos úr (afféle esküdti tisztség ez arra, a régi világ maradványa), ki hosszúszerű tájékipájából pőfékelt volna, ha a pipa égett volna. De a pipa is csak akkor ég, ha meg van gyújtva, de a csendbiztos úr azt elfelejtette meggyújtani. Így csak a csutorát rágta; izgatottan, riadtan intézte hozzánk a kérését, hogy csináljunk valamit azokkal a büdös cigányokkal, meg azzal a kísértettel, mert ő már be se bír menni tőlük a „hévataljába!“

Az őrsparancsnok maga mellé vette s úgy indultak a helyszínre. Ott különös látvány tárult szemek elé. Az egész cigánytelep kihalt volt. A sok cigány pedig a magyarok házai előtt, a kíváncsi magyarokkal összeverődve tárgyalta a nagy eseményt.

A járőr első teendője az volt, hogy a zajongó cigányokat elcsendesítette, mindegyiket hazaparancsolta a kunyhójába. Azok el is indultak, de a cigánytelep községfőlöli árkanál tovább nem mertek menni, ott az árokparton sorba, mint a varjúk, leültek és ott várták káromva a további fejleményeket.

A járőr a csendbiztossal bement a Vadász Laci kunyhójába, mert megtudta, hogy ott van a kísértet. A kunyhó már teljesen üres volt, mert Laci cigány már előtte való nap kihurcolkodott belőle és családjával együtt a keleti cigánytelepre költözött. Így az sem volt, ki a járőrt a tényállás felől pontosan tájékoztatta volna. Csak a szomszéd cigányok összefüggéstelen szavaiból tudott meg egyet-mást. Többek között, hogy a kísértet a kunyhó sarkánál szokott jelentkezni kopogtatásával.

A járőr ezután elcsendesedett, figyelmét a sarokra fordította, lélekzetviisszatartva figyelt és — csudák-csudája! — a sarokból, a föld alól csakugyan felhangzott a kísérteties kopogás. Három, három, három, összesen kilenc egyhangú kopogás, ami kisvártatva újra megisméltódott.

A csendbiztos úr annyira megijedt, hogy a pipája úgy járt a fogai között, mint a rezgőnyárfa levele. A járőrvezető átlátva a helyzetet, az amúgy is szökni akaró csendbiztost elküldte, hogy hozzon két magyar embert és két ásót. Az el is ment, de vissza sem jött többet. De a két hajdu, akiket kirendelt, ásókkal megérkeztek. Ezek a járőr útmutatása mellett elkezdtek a kunyhó padlatát ásni. Ásták, ásták a legnagyobb figyelem mellett, de bizony

A m. kir. csendőrségnél 1890-ben rendszeresítették a háborúndöket. Ezek sima fekete bőrből voltak és elsősorban a tábori csendőrökül kijelölt csendőrök felszereléséhez tartoztak.

ott semmit nem találtak. Azután a két hajdu neki-esett a kunyhó padlásának, meg a tetejének. A sást, nádat mind ledobálták róla, sehol semmi gyanús jel.

Mi a laktanyában vártuk a járőr megérkezését. Hitetlenek voltunk. Kételkedve fogadtuk a járőr elbeszélését, hogy hallotta a kísérteties kopogtatást. Tudtuk, hogy őrsparancsnokunk alapos munkát szokott végezni, így megnyugodtunk abban a további intézkedésében, hogy az éjjeli szolgálatra kivezényelt járőrök a kunyhót és környékét tartásuk alatt és ha valamit észlelnek, járjanak el a saját belátásuk szerint.

Örömmel vettem a parancsot, hogy mindjárt akkor este helyiügyeleti szolgálatba megyek.

Egyenesen a cigánytelepre mentünk.

Lélekzetvisszatartva kezdtünk figyelni, de sehol semmi nesz. Hasztalan vártuk hajnali 3 óráig, a kísértet nem jelentkezett.

Bevonultunk, nyugodt lelkiismerettel feküdtünk le pihenni. Nem hittük az egész dolgot.

Nem úgy ám a közvélemény!

A helyszínről megszökött csendbiztos a község-házán elbeszélte észleleteit bíró és esküdt uraiméknak. Erre az elöljáróság vette kezébe az ügyet.

Másnap reggel a főbíró vezetésével az elöljáróság tagjai megjelentek a cigánytelepen. Párosával bementek a kunyhóba és mi türes-tagadás, hivatalosan is megállapították a kísértet jelenlétét, mert az ismerős kísérteties kopogtatás újból hallható volt.

Ezért a főbíró elrendelte, hogy egy közrendőr maradjon a helyszínen és ha a kísértet jelentkeznék, kérdezze meg tőle, az elöljáróság nevében, hogy mit akar?

A közrendőr ellenben azt mondta, hogy inkább leteszi a hivatalát, de ő nem lesz kísértetőr.

A kísértet mendemondája pedig közben nőtt, egyre nőtt. Egyszer aztán olyan nagy lett, hogy eljutott a vármegyei csendőrparancsnokságig, amely jelentést tétetett magának az ügy állásáról.

Valami ujságíró is megneszelte a dolgot, annak révén bekerült a hír a debreceni lapokba és így az egész környéken elterjedt.

Minket nagyon bántott, hogy bár eltelt már vagy 8—10 nap és különösen szigorúan figyeltük a cigánytelepet, ott éjszakákat eltöltöttünk, eredményt elérni mégsem tudtuk.

Oka ennek az volt, hogy el sem tudtuk képzelni a „veszedelmet“, ami eltagadhatatlanul ott volt. Második és legnagyobb bajunk az volt, hogy nem egyeztünk össze észleleteinket „szakszerűen“. Az őrs fele legénysége mindig nappal figyelte a kísértetet és nappal mindig jelentkezett kopogásával. Magam pedig a legénység másik felével mindig éjszaka figyeltem a kísértetet. Mi sohasem hallottuk, mert éjjel nem jelentkezett. Milyen egyszerű lett volna összeegyeztetni beszerzett adatainkat! Ehelyett elkezdtünk vitatkozni. Kinevettük azokat, akik a kísérteties kopogtatásokat hallották és mégse keresték ki az okát!

Egyszer aztán megint szolgálatban voltam. nvo-moztam. Jól sikerült... „Pászolt“ volna befejezésül a kísértet ügye. Úgy terveztem, hogy megint meghallgatjuk és ha jelentkezik akkor ásunk, vágunk,

kunyhót döntünk mindaddig, míg nyitjára nem jövünk.

Igy érkezünk meg a határból egy gyönyörű hajnalon és anélkül, hogy valaki észrevett volna bennünket, sikerült a kunyhóban figyelő helyünket elfoglalnunk. Bizony, úgy 10 óra felé azután mi is megdöbbenve meghallottuk az első hármas kopogtatást és a három, három, három jel, szüntelenül folytatódott. Ekkor mi ott a gödör fenekén elkezdtünk gondolkozni. A hang még mélyebbről és oldalról jött, de honnan? Mitévők legyünk? És a kopogtatás nem szűnik, egyre tart!

Na hitetlen Tamások!?! Most mit csináltok?!

Egyelőre csak úgy határoztunk, hogy nincs más hátra, mint ásatni. Nem baj, ha a kunyhó falai összeomlanak!

Járőrtársam kiugrott a gödörből, hogy ásókért menjen, el is tűnt a szomszédos magyar ház kapuján.

Magam is elhagytam ugyanekkor a gödört, ezután a környéket nappali világításban megvizsgáltam és a következőket állapítottam meg:

A kérdéses cigánytelep a városi faiskola, az úgynevezett „epreskert“ mellett feküdt. Az epreskert a cigányteleptől egy óriási, nagyon széles és mély árokkal volt elválasztva. A kísérteties kunyhó a telep közepén éppen az epreskerti nagyárok sarkában állott, úgy hogy a kunyhó ajtajából az árkon derékszögben végig lehetett látni az epreskert oldalát is, a végét is.

Szemléldésem közben az árkon keresztülmentem, felkapaszkodtam az epreskertben levő árok magasabb oldalán és nézelődésemet ott folytattam tovább.

Sehol sem..., midőn egyszer a füves árokpárt beszakadt alattam és egy óriási, nagy gödörben találtam magamat, majdnem rázuhantam egy a gödörben megbúvó cigányra, ki váratlan lezuhanásomra éktelen jajgatásba, sivalkodásba fogott.

Szememből a homokot kezemfejjével kitoröltem, számból kiköpködtem és a jajgató, sivalkodó cigánynak a nyakát elkaptam, a földhöz vágtam, magam is elkezdtem reá kiabálni, vele birokra keltem, mert felugorva, ott akart hagyni, el akart menekülni.

Ekkor érkezett a nagy gödör epreskertbeli nvfűsáshoz, kezében az ásóval a járőrtársam, ki a kiabálásunkat meghallva, szintén átmászott az árkon. Segítségével azután a cigányt megbilincseltem, ezután az alattam lezuhanó homokkupac alól előkerítettük, kiástuk a puskámat, mit a zuhanás közben elejtettem. Ezután a cigány és a gödör átvizsgálásához fogtunk. A cigány egy tagbaszakadt, 30 év körüli, általunk személyesen ismert Guri Jóska nevű cigány volt. Ez volt a kísértet!

A kezéből egy fakalapácsot vettünk ki, mellyel a gödör fenekén 8 darab, szájukkal a földbe leásott sörösüvegre ráfektetett és egy méter hosszú, 30 cm széles, vékonyra gyalult bükkfadeszkan kopogtatva, üszttgette a többi cigánytársait és a csendbiztoshoz hasonló gyengébb idegzetű embertársait. Kevés étel-hulladékot, egy gyufásdobozban bagót és a gödör sarkában szénából egy fekvőhelyet találtunk.

Kérdésünkre Guri Jóska elmondotta, hogy a kunyhó gazdája, Vadász Laci cigány neki sógora, mert felesége, a Laci huga. Az öreg Vadász a kora tavaszon elhalálozván, a kunyhót Laci fiára testálta, dacára annak, hogy az öreget életében az ő felesége ápolta. Hónapokig veszekedtek, civakodtak, marakod-

Ki tudja?

Hogy hívják Svájcban azt a két híres magaslati gyógyhelyet, ahova többnyire tüdőbetegek járnak?

tak Lacival a jussért, de az nem engedett, sem kárpótlást nem volt neki hajlandó fizetni.

Emiatt elhatározta, hogy a kísértettel Lacit és feleségét a kunyhóból elijeszti, tudva azt, hogy minden cigány nagyon félénk. A beszakadt gödröt nem ő ásta, abból valamikor, míg az epreskert nem volt bekerítve, a környékbeli asszonyok agyagot szedtek ki. Nagyon megőrült, mikor Laci cigány a kunyhóból kiköltözködött. Ijesztgetésével ekkor azért nem hagyott félbe, nehogy az visszahurcolkodjon újból. Nagyon tetszett neki az ötlet, működését felszólításunkra azonnal bemutatta.

Megállapítottuk, hogy a gödör feneké pár méterrel lejjebb volt, mint a kunyhó padlója. A kunyhó pedig, mint már említettem, közvetlen az árokparton állott, éppen egyvonalban a gödörrel. Ezért hangzott a kopogtatás olyan mélyről és oldalról.

A kopogtatást csak nappal folytatta, időközi megszakításokkal. Éjjelre azért nem maradt ott, mert ő is félt egyedül. A gödörbe észrevétlenül be tudott jutni, mert az ároknak az epreskerti oldala olyan magas volt, hogy egy ember kiegyenesedve sem látszott meg a cigánytelep felől. Állítása szerint, ha valaki a kunyhóba bement és ott beszélgetett, ő azt rejtkehelyén hallotta, tudta, hogy figyelik. Ekkor mindig pontosan kopogtatott a fakalapácsal, hogy a kísértetnek minél nagyobb híre terjedjen. A főszolgabíró azután 14 napos kopogtatási póttanfolyamra rendelte be — jelentésünk alapján.

Jöjjön oly május...

*Itt van a május, dala zeng,
Zuhog a tavasz vére. —
És áradatban hömpölyög
Az élet friss reménye.*

*S mikor mindenki ujjong, — csak
A magyar néma, fáradt?
És nem nevet az élete
A színverő határnak?*

*Magvető keze láttanul
Ökölbe szorul félve?
S felvillódz könnymerő szeme
A sodomai égere?!*

*Miért vagy te tarka május
Őszes-táj idézője, —
Mért kell e népnek hitleső
Bússágban álmát szőjje?*

*Hisz örök hűség-csókjai
Ezer éve hogy hullnak
A rögre, — diésőségére
A láthatatlan Ūrnak!*

*Jöjjön oly május, hogyha tud,
Mely mámorral űz minket,
S feltámadásba érleli
Az üdvözítő hitet...*

vitéz Gereöffy Géza százados.

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL!

Szovjetkém, mint Lady Nicholson.

(Egy orosz kémnő írásaiból.)

Egyik tervemet arra a történelmi tényre alapoztam, amely szerint Bukarestben pénzért mindent meg lehet venni — és gyakran megtörténik, hogy maguk a miniszterek az eladók. Párisban elmentem a Cook utazási irodába és előkészítettem romániai utam tervét, illetve Lady Nicholson, Chingford Castle Essex részére állítottam ki a költségvetést.

Ennek a révnék a kimondása már elég volt ahhoz, hogy az irodafőnököt a legmesszebbmenő udvariasságra hangolja és minden kívánságomat gondolkodás nélkül teljesítse. Cook bejelentette jövelemet a bukaresti fióknak — és meghagyta, hogy külön vezetőt bocsássonak rendelkezésemre. Egyik párisi ügynökönk kísért el, mint társalkodónóm. Marinka asszony — így hívták társalkodónómet — édesapja a cári uralom alatt előkelő bíró volt, leányát igen jó nevelésben részesítette, tökéletesen beszélt orosz nyelven kívül: lengyelül, franciául, angolul és németül. Romániát régebbi utazásaiból nagyon jól ismerte...

Bukarest kisebb a Rivierán levő legkisebb francia falucsánál is. Szállodánk igazgatója a Cookiroda alkalmazottja volt, — előkelő hangzású nevem annyira izgatta, hogy a régi angol nemesek családi indexében kikereste a Nicholson nevet... és a legelőkelőbb lakosztályt rendezte be számomra!

Az igazgató rosszul leplezett kíváncsisággal óhajtotta megtudni, hogy voltaképpen miért jöttem Bukarestbe. Én nem kínoztam sokáig, hanem már megérkezésemet követő napon titokban átadtam neki egy Manelescu ezredesnek címzett levelet azzal a kéréssel, hogy adja át címzettnek a hadügyminiszteriumban, édesapám legjobb barátja és tudatni akarom ittlétemről. Azután megbíztam, jelentsem be a nemzeti banknál, mert néhány csekket kell beváltanom. Olyan helyeken, ahol a nagy nevek szédítően hatnak, nagyon helyes, ha az ember helyi nagyságokkal jelenteti be magát, így az ajtók könnyebben nyílnak meg.

A szálloda igazgatója rendkívül meg volt elégedve — ezt igazán könnyű volt leolvasnom arcáról — mikor kezében tartotta a Manelescunak címzett levelet... a nemesi ősi kastély tehát elvitáztatlan valóság! Az igazgató nagyon büszke volt megállapítására.